

Maria Bjune og Linda Hauge, Seniorrådgiver fra Hovedorganisasjonen Virke, under fagdagene 2014. Foto: Sissel Jenseth

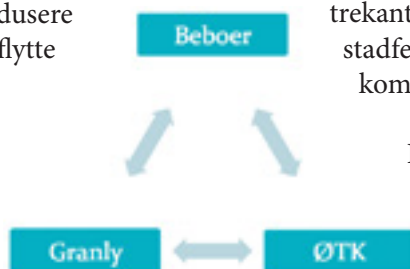
Retten til et dagaktivitetstilbud

Maria Bjune, Granly Stiftelse

Granly Stiftelse leier ut boliger og yter tjenester innen omsorg/dagaktivitet til 26 mennesker med psykisk utviklingshemming. Granly selger sine sosiale tjenester til 7 ulike kommuner. Fra vertskommunen Østre Toten er det 20 beboere, og fra seks andre kommuner i Østlandsområdet er det 1 beboer fra hver. Østre Toten kommune har svak økonomi, og de ønsker å redusere godtgjøringen til Granly, alternativt flytte «tjenestene» til egen virksomhet.

Avtaleverket

Granly og Østre Toten kommune (ØTK) har et avtaleverk som bl.a. regulerer godtgjøring for

de tjenester ØTK kjøper av Granly. I avtalen er det stadfestet at Granlys virksomhet er basert på antroposofisk sosialterapi. ØTK gir hver enkelt beboer enkeltvedtak etter Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester, der retten til hjelp konkretiseres i timer/minutter. Granly og hver enkelt beboer har avtale om husleie, som inkluderer bekreftelse på at beboer ønsker/aksepterer Granlys verdigrunnlag. Det er altså et rettslig trekantforhold der verdigrunnlaget er stadfestet: Beboer – Granly – Østre Toten kommune (ØTK).

Høsten 2013 ble det gjennomført en kostnads-sammenlikning mellom Granly og ØTK sine bo-fellesskap for p.u. Konklusjonen var at Granly

er litt dyrere på dagaktivitet, men litt billigere på andre tjenester, og samlet sett var Granly litt billigere eller omtrent lik med ØTK sine egne steder.

Granly avviste

På den bakgrunnen ba ØTK om at Granly reduserte dagaktivitet (det ble antydnet en halvering av kostnadene), slik at dette kom ned på ØTK sitt

nivå. Begrunnelsen var at dagaktivitet ikke er en lovfestet rett, og dermed kan reduseres eller fjernes. Granly avviste dette.

– Da går vi på enkeltvedtakene, sa kommunens representant, og leide inn to konsulenter som nå har gått gjennom situasjonen for de 20 beboerne og kommet med forslag til nye enkeltvedtak. Disse forslagene er ennå ikke kjent for Granly.

Viser frem vevearbeid under Granlys 75 års jubileum.
Foto: Borgny Berglund.

«Dagaktivitet er ikke en lovfestet rett, og kan reduseres/fjernes»

- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (KHOL) § 3-3:
«Helse- og omsorgstjenesten skal arbeide for at det blir satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for barn, eldre og funksjonshemmede og andre som trenger det».
- Kvalitetsforskriften § 3: Kommunen skal søke å sikre:
 - «Sosiale behov som mulighet for samvær, sosial kontakt, fellesskap og aktivitet»
 - «Tilbud om varierte og tilpassede aktiviteter»
- FN konvensjonen Artikkel 27: Arbeid og sysselsetting
 - Partene erkjenner at mennesker med nedsatt funksjonsevne har rett til arbeid på lik linje med andre; dette omfatter muligheten til å tjene sitt levebrød ved fritt valgt eller godtatt arbeid i et arbeidsmarked og arbeidsmiljø som er åpent, inkluderende og tilgjengelig for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Partene skal trygge og fremme virkeliggjøringen av retten til arbeid, også for dem som får nedsatt funksjonsevne mens de er i arbeid, ved å treffe hensiktsmessige tiltak, også i lovs form, blant annet for å fremme mulighetene for sysselsetting og karriereutvikling for mennesker med nedsatt funksjonsevne i arbeidsmarkedet,

så vel som hjelp til å finne, skaffe seg, holde på og komme tilbake til et arbeid.

- FN konvensjonen Artikkel 24: Utdanning
Partene skal sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne får tilgang til høyere utdanning, yrkesrettet opplæring, voksenopplæring og livslang læring uten diskriminering og på lik linje med andre. For dette formål skal partene sikre rimelig tilrettelegging for mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- St.meld. 45 (2012-2013): Frihet og likeverd – Om mennesker med utviklingshemming.
«Dagsenter er ikke en lovpålagt tjeneste eller individuell rettighet, men ansees som en del av kommunenes forebyggende arbeid hjemlet i KHOL § 3-3. Omtrent halvparten av alle utviklingshemmede i yrkesaktiv alder deltar i et dagsentertilbud».
«De som ikke har evne til å arbeide, skal få tilbud fra kommunen om individuelt tilpassede aktiviteter».

Enkeltvedtak - et eksempel

Hvordan utformes kommunenes enkeltvedtak?

Det kan være forskjellig. Gjeldende avtale mellom Granly – ØTK sier at godtgjørelsen for tjenestene er todelt:

1) Fastbeløp, som skal dekke både administrasjon +

Dagaktivitet.

2) Godtgjørelse pr. time i enkeltvedtak (kr 441,52 i 2014).

I eksisterende enkeltvedtak er ikke dagaktivitet kvantifisert med timer/minutter som i de nye, men «grunnlovsfestet» i avtaleverket. Granly ønsker å beholde todelingen i avtalen fordi alle beboere som kan benytte seg av dagaktiviteten, skal kunne gjøre det uavhengig av kommunens enkeltvedtak. Vi ønsker at retten til dagaktivitet skal være generelt «grunnlovsfestet» i avtaleverket med kommunene vi samarbeider med.

Her er utdrag fra den nye malen i Østre Toten kommune:

Helsetjenester i hjemmet:

Administrasjon av faste og behovsordinerte medikamenter

Nødvendige helse- og omsorgstjenester

Personlig assistanse:

Veiledning ved matlaging og hjelp ved måltider

Veiledning ved varetakelse av personlig hygiene

Veiledning ved alminnelig husarbeid, herunder

renhold og stell av klær

Bistand til dekning av behov for egen aktivitet og aktivitet sammen med andre.

Tjenestene vil normalt være fordelt over døgnet på følgende måte:

Tjenestetidspunkt	Tjenestetype	Tjenestevolum (eks.)
Morgen	Hva det er behov for	0,5
Formiddag	Hjemmedag x 1 pr uke med planlagt og målrettet trening/veiledning	3
Ettermiddag	Nødvendige tjenester	1
Kveld	Nødvendige tjenester	0,5
Natt	Nødvendig bistand, evt tilsyn (ikke nødvendig, men planlagt)	0,65
Sum per uke		18,75
Betalingstjenester	Egenandel på disse timene	4,5

Tidsangivelsen anses som forsvarlig timetallsramme for den planlagte, individuelt behovsbaserte daglige hjelp og oppfølging. Hvordan tjenestene i praksis fordeles er overlatt til et likeverdig samarbeid mellom parten / partsrepresentanten og Granly. NN tar selv kontakt dersom hun/han har behov for bistand ut over det som er planlagt.

Aktivitets- og fritidstilbudt

Tjenestetidspunkt	Tjenestetype	Tjenestevolum
Fire dager/uke	Dag-/aktivitetstilbud ved aktivitetshuset	16
Avtales	Støttekontakttjenster	3
sum/uke		19

Aktivitets- og fritidstilbudet inngår som en del av tilbudet ved Granly.

En sak for Sosialterapeutisk Forbund

Tilbud om arbeid og dagaktivitet for alle er en helt grunnleggende for alle virksomhetene innenfor Sosialterapeutisk Forbund som bygger på et antroposofisk verdisyn. På samme måte som Steinerskolene utgjør et pedagogisk alternativ i skoleverket, er våre virksomheter et alternativ i samfunnet når det gjelder arbeid med mennesker med spesielle behov og utviklingshemming.

Hvis det er slik at dagaktivitet ikke er en rettighet i samfunnet forøvrig, så mener jeg at de antroposofiske tilbudene som er inngår i Sosialterapeutisk Forbund har som oppgave å tilby dagaktivitet. Det er en del av vår identitet, vår tradisjon og plattform. Men dette forutsetter at vi overfor kommunene holder omtrent et kostnadsnivå samlet sett som tilsvarer et kommunale tilbud!

Forslag til videre arbeid

Jeg oppfordrer med dette styret i Sosialterapeutisk Forbund om å etablere ei arbeidsgruppe på 3-4 personer med representanter fra stedene sammen med en representant fra Hovedorganisasjonen Virke. Denne gruppa kan få et mandat til å utarbeide et forslag til en slik felles «plattform» som begrunner hvorfor vi vil ha dagaktivitet på stedene våre, og som viser at dette tilbudet er uavhengig av de kommunale enkeltvedtakene. Målsetningen med en slik plattform er at hvert sted da skal da kunne begrunne sitt standpunkt og benytte denne plattformen som et vedlegg til de avtaler som gjøres med de aktuelle kommunene. Et slikt forslag til en felles plattform bør bli sak på årsmøtet i Sosialterapeutisk Forbund i november i år. Vi håper samtidig at Virke kan og vil være med på et slikt utviklingsarbeid.